

Työ- ja elinkeinoministeriö

Kirjaamo

Päiväys/Datum
22.12.2020Dnro/Dnr
TRAFICOM/520354/04.04.05.03/2020Viite/Referens
VN/10156/2019**Liikenne- ja viestintäviraston lausunto: Liikennealan kestävän kasvun ohjelma**

Työ- ja Elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa Liikennealan kestävän kasvun ohjelmasta 2021-2023. Traficom kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon ja on koonnut tähän asiakirjaan huomiot ohjelman luonnosversioon liittyen lausuntopalvelu.fi:ssä olevan lomakkeen mukaisesti.

Ohjelman tavoitteet**Kohta 1: Onko ohjelman tavoitteet tunnistettu oikein? Jos ei niin, miten tulisi muuttaa?**

Tavoitteet on tunnistettu oikein, mutta ehdotamme pohdittavan, olisiko suoraan tavoitteeksi syytä kirjata, että liikenneala olisi Suomessa kestävämpi ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti.

Kasvava toimiala -tavoitteen kohdalla olisi tärkeää painottaa, että tavoiteltu liiketoiminnan kasvu tulisi generoida asiakasarvon kasvusta - ei itse liikenteen kasvusta.

Kohta 2: Kuinka realistisena pidät esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Toimintaympäristö**Kohta 3: Mahdolliset kommentit toimintaympäristökuvaukseen.**

Toimintaympäristökuvauksessa voisi harkita kuvattavan vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia tai perustella hieman valittua toimintaympäristöä.

Kestävä yritysvetoinen kasvu ja ekosysteeminen ajattelu**Kohta 4: Puuttuuko tunnistettujen ekosysteemien joukosta jokin vireillä oleva ekosysteemi tai mahdollinen ekosysteemiaihio?**

Ekosysteemit on tunnistettu hyvin.

Kohta 5: Miten muuten haluaisit kommentoida liikennetoimialan ekosysteemistä kehittämistä?

Joukkoliikenteeseen kytkeytyvissä ekosysteemissä (esimerkiksi liikenne palvelu-na) on tärkeää huomioida julkisen sektorin keskeinen rooli toimijana ja rahoittajana.

Tiekartta 2021-2023

Kohta 6: Mikä toimenpidekokonaisuus on tärkein toimialan kestävän liiketoiminnan vauhdittamista ajatellen?

Kaikki toimenpidekokonaisuudet ovat tärkeitä. Lisähuomiona kuitenkin, että "Skaalautuvia kestäviä ratkaisuja vientimarkkinoille" nähdään sisältävän liiketoiminnan vauhdittamista ajatellen tärkeimmät toimenpiteet. Traficominn näkökulmasta myös "toimintaympäristö kestäväälle kasvulle" nousee keskeiseksi.

Ympäristö kestäväälle kasvulle

Kohta 7: Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Seuraavilla toimilla yhdessä luodaan toimintaympäristö, jossa yritykset osaavat ennakoida toimintaympäristön muutokset ja julkinen sektori pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden toteuttamista:

- Liikenne 12-suunnitelman visio ja tavoitteet ohjaavat alan kehittämishankkeita ja toimintaa. Vision ja tavoitteiden tueksi kuvataan vaikutusketjut, joilla liikennealan digitalisaatio, älykäs palveluistuminen ja käyttäytymisen muutos vaikuttavat Liikenne 12-suunnitelman strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi Traficominn valmisteleman Liikennejärjestelmän strategisen tilannekuvaustyön yhteydessä kuullaan vuosittain toimialan edustajia osana jatkuvaa prosessia.
- Tunnistetaan lähivuosien keskeiset EU-hankkeet sekä yhteistyöfoorumit, joilla on suuri merkitys liikennealan kasvuedellytyksille Suomessa.

Lisäksi Traficominn kannalta nähdään keskeisenä, että "Vaikutetaan EU-tutkimusohjelmien sisältöön etupainotteisesti ja koordinoidaan vaikuttamista ja viestejä eri foorumeissa". Myös se, että "laaditaan suunnitelma ja liikennetoimialan standardointityön kehittämiseen ja resursoidaan kansainvälisen standardointiprosessin ylläpito ja kehittäminen" koetaan merkitykselliseksi.

Skaalautuvia kestäviä ratkaisuja vientimarkkinoille

Kohta 8: Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Vaikuttavimmaksi toimenpiteeksi nähdään "Edistetään kestävän ja hiilineutraalin liikenteen ja liikkumisen liiketoimintaratkaisujen ja ekosysteemien syntymistä kaupunkiseuduilla."

Lisäksi seuraavia toimenpiteitä pidetään merkittävänä Traficominn liikennemarkkinoiden avaamisen edistämistehtävän näkökulmasta:

- Mahdollistetaan julkisen liikenteen ja kaupalliset palvelut yhdistävät saumattomat matkaketjut ja liikkumisen palvelut kaupungeissa ja niiden välillä.

- Jatketaan liikennealan tiedon avaamista liiketoiminnan pohjaksi, ml. dynaaminen data sekä käyttörajoitetun datan hyödyntäminen. Edistetään liikennetiedon ekosysteemien sekä hajautetun liikennetiedon markkinoiden syntymistä. " Näillä kolmella edellä mainituilla yhdessä luodaan pohjaa puhtaaseen liikkumiseen perustuva liikenne palveluna -mallin hyödyntämiseen.

Liikenteen automaation ja kokeilutoiminnan osalta Traficom huomauttaa, että Suomessa on jo yrityksiä, jotka ovat kansainvälisessä tarkastelussakin eturintamassa. Toimivien liiketoimintaekosysteemien syntymistä näiden ympärille tulisi tukea esim. huolehtimalla siitä, että lainsäädäntö mahdollistaa eri tyyppiset kokeilut, tarvitaan, kun edetään kohti automaattisten kulkuvälineiden käyttöä osana tavallista liikennettä. Näin ollen keskeisinä nähdään myös seuraavat toimenpiteet:

- Automaattiliikenteen mahdollistaminen tavoitteena automaattiliikenteen tuotantokäyttö ja automaattiliikenteen kehittämisen ekosysteemi.
- Kehitetään kestävä liikenteen kokeilutoimintaa niin kaupunki- kuin testialueilla yhdessä alan yritysten kanssa.

Jatkuva ekosysteeminen yhteistyö

Kohta 9: Mitä alla olevista toimenpiteistä pidät vaikuttavimpina? Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin ohjelmaluonnoksessa.

Kuten kohdassa 8 on huomautettu, Suomesta löytyy jo kansainvälisessä näkökulmasta katsottuna menestyksekkäitä yritystarinoita, joten Suomi edelläkävijänä - viestiä voi tuoda rohkeasti esille.

Kohta 10: Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Ohjelmassa voisi huomioida jo muualla kehitettyjen mallien ja toimintatapojen omaksumisen Suomeen ja niiden jatkojalostamisen uudelleen vientituotteiksi.

Kohta 11: Onko organisaatiosi kiinnostunut olemaan mukana jonkin toimenpiteen/toimenpiteiden eteenpäin viennissä, minkä?

Traficom on kiinnostunut edistämään ohjelman toimenpiteitä omassa viranomaisroolissaan. Traficom haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että sen käytössä ei ole kaikilta osin riittäviä resursseja ohjelman tavoitteiden tehokkaaksi edistämiseksi.

Traficomin liikennemarkkinoiden avaamisen edistämistehtävän näkökulmasta erityisen kiinnostavia tehtäväkokonaisuuksia ovat seuraavat, ja Traficom on näiden toimenpiteiden osalta jo tunnustettu yhdeksi vastuutahoksi ja siten osallistuu mielellään toimenpiteiden toteuttamiseen:

- Mahdollistetaan julkisen liikenteen ja kaupalliset palvelut yhdistävät saumattomat matkaketjut ja liikkumisen palvelut kaupungeissa ja niiden välillä.
- Jatketaan liikennealan tiedon avaamista liiketoiminnan pohjaksi, ml. dynaaminen data sekä käyttörajoitetun datan hyödyntäminen. Edistetään liikennetiedon ekosysteemien sekä hajautetun liikennetiedon markkinoiden syntymistä.

Kohta 12: Muu mahdollinen palaute.

Ohjelmaluonnoksen eräänä toimenpiteenä mainitaan Liikenne12-suunnitelma seuraavalla tavalla: "Liikenne 12-suunnitelman visio ja tavoitteet ohjaavat alan kehittämishankkeita ja toimintaa. Vision ja tavoitteiden tueksi kuvataan vaikutusketjut, joilla liikennealan digitalisaatio, älykäs palveluistuminen ja käyttäytymisen muutos vaikuttavat Liikenne 12-suunnitelman strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi Traficom in valmisteleman Liikennejärjestelmän strategisen tilannekuvatyön yhteydessä kuullaan vuosittain toimialan edustajia osana jatkuvaa prosessia."

Traficom esittää toimenpiteen muotoilua seuraavanlaiseksi: "Liikenne 12-suunnitelman visio ja tavoitteet ohjaavat alan kehittämishankkeita ja toimintaa. Vision ja tavoitteiden tueksi kuvataan vaikutusketjut, joilla liikennealan digitalisaatio, älykäs palveluistuminen ja käyttäytymisen muutos vaikuttavat Liikenne 12-suunnitelman strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi Traficom in valmisteleman liikennejärjestelmän strategisen tilannekuvatyön (liikennejärjestelmäanalyysi) yhteydessä kuullaan vuosittain sidosryhmien edustajia osana jatkuvaa prosessia." Tilannekuvatyössä - eli Liikenne12-työn mukaisin termein liikennejärjestelmäanalyysissä - kuullaan varsinaisen toimialan ohella myös muiden sidosryhmien näkemyksiä.

Ohjelmaluonnoksessa on tuotu esille viestintäverkkojen tärkeyttä automaation mahdollistajana. Tämän teeman osalta esitämme täsmennettäväksi, että viestintäverkoille rakennettu peitto tiealueille ei riitä, vaan sen lisäksi on varmistettava että viestintäverkkojen saatavuus ja kapasiteetti ovat riittäviä niihin tarpeisiin, mitä liikenneverkot ja -palvelut tarvitsevat. Tämä vaatii riittävän kapasiteetin ja mahdollisesti myös sen, että kriittiselle liikenteen käytölle pitää antaa etuoikeus eli priorisoida sitä tavallisen käytön edelle. Tämän voisi tuoda esille esim. muokkaamalla ohjelmaluonnoksen sivulla 13 olevaa kappaletta seuraavasti (muutosehdotus/täydennys ISOIN KIRJAIMIN):

"Samaan aikaan kun teknologiakehitys mahdollistaa uusia toimintatapoja ja automaatiota, tulevat yhä useammat palvelut, alustat ja tuotteet merkittävämmiin riippuvaisiksi viestintäpalveluiden, viestintäverkkojen, radiotaajuuksien ja tietojärjestelmien häiriöttömästä toiminnasta **SEKÄ ERITYISESTI VIESTINTÄVERKKOJEN RIITTÄVÄSTÄ KAPASITEETISTA JA SAATAVUUDESTA VIESTILIIKENNETTÄ TARVITTAESSA PRIORISOIMALLA**. Tämän johdosta on ensiarvoisen tärkeää, että yritykset ja julkinen sektori kehittävät muuttuvan toimintaympäristönsä kyber- ja tietoturvasuutta myös liikenteen ja logistiikan palveluissa."

Jarkko Saarimäki
Ylijohtaja

Anni Hytti
Johtava asiantuntija